

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра права та європейської інтеграції

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання**

Харків 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет менеджменту, адміністрування та права

Кафедра права та європейської інтеграції

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання**

**Затверджено
рішенням НМР факультету МАП ДБТУ
Протокол № 6 від 18.02.2025 р**

Харків 2025

УДК 347.78(075)

I 67

Інформаційне право / методичні рекомендації для організації та проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання; *упоряд.: В В .Брулевич – Харків: ДБТУ, 2025 – 28 с.*

Методичні рекомендації призначені для надання допомоги студентам у засвоєнні основних тем навчальної дисципліни «Інформаційне право» з питань правового регулювання сучасних інформаційних відносин, їх взаємозв'язку зі змінами, що відбуваються в інформаційному просторі в умовах цифрової трансформації, системи наукових поглядів на механізм правового регулювання інформаційної діяльності в Україні, а також предметних компетентностей у вказаній сфері правового регулювання; активізації аналітичної діяльності здобувачів вищої освіти; розвитку умінь і навичок застосування інформаційного законодавства в правничій діяльності. Призначений для студентів денної та заочної форми навчання.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дуюнова Т.В., – канд. юрид. наук, д-ка економ. наук, завідувачка кафедри права та європейської інтеграції Державного біотехнологічного університету.

Остапенко Ю.І. – д-р юрид. наук, доцент, доцент кафедри асистент кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Відповідальний за випуск:

**Кандидат юридичних наук В.В. Брулевич
права та європейської інтеграції**

©В. В. Брулевич

ПЕРЕДМОВА

Ефективний розвиток сучасного суспільства неможливий без інформаційної складової. Практично будь-яка сфера діяльності людини пов'язана з володінням інформацією про явища, події, факти. Розвиток інформаційного суспільства трансформує звичні моделі економічної, соціальної, політичної діяльності, що зумовлює перебудову державно-правової діяльності з урахуванням нових умов інформаційної відкритості та необхідності вирішення проблем у забезпеченні інформаційної безпеки. Процес перетворення суспільних відносин відображено у виокремленні особливої галузі правового регулювання – інформаційної сфери, яка є складною структурою, утвореною сукупністю елементів.

Виникнення нових форм відносин в умовах активного інформаційного обміну призводять до необхідності перегляду принципів взаємодії у системі «держава-суспільство-особа». У системі прав і свобод людини інформаційні права та свободи посідають особливе місце, характеризуючи рівень демократії та свободи у суспільстві. Сучасне суспільство називають інформаційним, оскільки саме інформація стає основним чинником управління соціумом. Не можна не звернути увагу на те, що інформаційні процеси впливають на громадянське суспільство та правові, суспільні та державні інститути. Права людини в інформаційній сфері потрібно закріплювати. Інформація, її вільне виробництво і розповсюдження є однією з важливих гарантій дотримання та захисту прав людини. Основною умовою стійкого, стабільного розвитку особи, суспільства та держави є забезпечення функціонування інформаційної сфери як правового простору.

Правове регулювання як спеціально-юридичний вплив на інформаційну сферу покликане впорядкувати суспільні інформаційні відносини, які виникають у процесі здійснення інформаційної взаємодії,

забезпечуючи реалізацію інтересів особи, суспільства, держави. Особливим об'єктом інформаційних право відносин та елементом інформаційної сфери є інформація. Важливо відзначити посилення ролі права в нових умовах інформаційного суспільства. Право не втрачає свого основного призначення, покликане регулювати відносини, пов'язані з інформацією, у процесах інформаційного забезпечення всіх інших відносин різних суб'єктів. Право регулює, диктує і одночасно відчуває всі перипетії, властиві інформаційному середовищі. Право змінюється, виявляючи нові об'єкти регулювання, трансформуючи методи впливу на суспільні відносини.

Актуальним є аналіз та узагальнення матеріалу наукового та законодавчого характеру, спрямовані на розробку концепції інформаційного суспільства як правової категорії, що дають змогу отримати цілісну характеристику інформаційних правовідносин, виявити особливості та проблеми правового регулювання інформаційної сфери. Вирішення окреслених завдань слугує забезпеченню права громадян на об'єктивну інформацію, що пов'язано з дією принципів свободи і справедливості, дозволить зміцнити нормативно-правові основи інформаційної безпеки. Вивчення особливостей і проблем юридичної відповідальності в інформаційній сфері сприятиме підвищенню ефективності інституту реалізації правових норм, що встановлюють правила поведінки суб'єктів права в інформаційних правовідносинах. Інформаційне суспільство створює новий тип суспільства – суспільства знань, в основі якого лежить оволодіння інформацією і знаннями

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА, ЯК КОМПЛЕКСНОЇ ГАЛУЗІ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

МЕТА ЗАНЯТТЯ

- Ознайомити студентів із сутністю та змістом інформаційного права.
- Розглянути його місце в системі права.
- Проаналізувати концептуальні підходи до структури інформаційного права.
- Сформувати розуміння інформаційного права як комплексної галузі.

1.1. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ЯК КОМПЛЕКСНА ГАЛУЗЬ ПРАВА

- Визначення поняття «інформаційне право».
- Об'єкт, предмет та методи інформаційного права.
- Джерела інформаційного права (Конституція України, міжнародні акти, закони, підзаконні акти).
- Галузевий чи комплексний характер інформаційного права?

Методи роботи: обговорення, аналіз законодавства.

1.2. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- Основні підходи до структурування інформаційного права.
- Підгалузі та інститути інформаційного права:
  - Право доступу до інформації.
  - Інформаційна безпека.
  - Персональні дані та конфіденційність.

Методи роботи: аналітичний огляд, презентація, робота в групах.

1.3. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- Порівняння різних концепцій формування інформаційного права (європейська, американська модель).
- Гармонізація українського інформаційного права з *acquis* ЄС.
- Виклики та перспективи розвитку інформаційного права в умовах цифрової трансформації.

Методи роботи: мозковий штурм, кейс-метод.

ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Кейси для обговорення:

1. **Доступ до публічної інформації:** Громадська організація подала запит до державного органу про надання інформації щодо екологічного стану регіону, проте отримала відмову через «конфіденційний» статус даних.

Чи законна така відмова?

Які механізми оскарження передбачені законом?

2. **Захист персональних даних:** Працівник компанії виявив, що його персональні дані (паспортні відомості та номер телефону) були опубліковані на сайті без його згоди.

Які правові наслідки передбачені для компанії?

Як працівник може захистити свої права?

3. **Кібербезпека та відповідальність за витік даних:** Банк став жертвою кібератаки, внаслідок якої клієнтські дані були викрадені та продані у «даркнеті».

Які юридичні наслідки для банку та винних осіб?

Які заходи слід вжити для запобігання таким інцидентам?

4. **Фейки та маніпуляції у ЗМІ:** Выборча кампанія супроводжується масовим поширенням дезінформації про кандидатів.

Чи є юридичні механізми боротьби з поширенням фейкових новин?

Яку роль відіграє право на свободу слова у таких ситуаціях?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

1. **Аналіз актуального законодавства у сфері інформаційного права**

○ Проаналізувати закони України:

- «Про інформацію»
- «Про доступ до публічної інформації»
- «Про захист персональних даних»
- «Про електронні комунікації»
- «Про кібербезпеку»

○ Підготувати коротку презентацію (5-7 хвилин) про зміст та основні новації обраного закону.

2. **Підготовка короткого реферату (2-3 сторінки) щодо гармонізації українського інформаційного законодавства з європейським**

○ Основні стандарти ЄС у сфері інформаційного права (GDPR, Директива про електронну комерцію, Директива про відкриті дані тощо).

○ Аналіз відповідності українського законодавства вимогам ЄС.

- Проблеми імплементації європейських норм в Україні.
- Пропозиції щодо вдосконалення законодавства України.
- 3. **Написання есе на тему «Цифрові права людини: виклики та перспективи»**
  - Як цифрові права співвідносяться з традиційними правами людини?
  - Проблеми захисту цифрових прав у сучасному світі.
  - Як Україна адаптує своє законодавство до цифрової епохи?
- 4. **Практичне завдання: аналіз судової практики**
  - Знайти та проаналізувати 1-2 судові рішення щодо порушення інформаційного законодавства.
  - Підготувати коротке резюме справи та власний коментар щодо її правового значення.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

- Студенти розширять знання про актуальні правові норми у сфері інформаційного права.
- Розвинуть навички аналізу нормативно-правових актів та судової практики.
- Навчатися порівнювати національні та міжнародні правові стандарти.
- Отримають досвід підготовки аналітичних матеріалів та юридичних висновків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА ТА ЙОГО МІСЦЕ СЕРЕД НИХ

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Розкрити взаємозв'язок інформаційного права з іншими галузями права.
- Визначити його місце в системі права України.
- Ознайомити студентів з проблемами правового регулювання інформаційних відносин у міжгалузевому аспекті.
- Розвинути навички аналізу нормативно-правових актів і судової практики.

2.1. МІСЦЕ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВА

- Поняття та предмет інформаційного права.
- Методи правового регулювання інформаційних відносин.

- Дискусійне питання: інформаційне право – окрема галузь чи міжгалузевий комплекс?

Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА З ІНШИМИ ГАЛУЗЯМИ ПРАВА

2.2.1. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО:

- Право на доступ до інформації (ст. 34 Конституції України).
- Баланс між свободою слова та захистом державних інтересів.
- Прецедентні рішення Конституційного Суду України.

2.2.2. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО:

- Захист персональних даних.
- Авторське право та цифрові технології.
- Інформаційні договори (електронна комерція, криптовалюти).

2.2.3. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО:

- Державний контроль за інформаційною діяльністю.
- Адміністративна відповідальність за порушення у сфері інформації.
- Доступ до публічної інформації та роль органів влади.

2.2.4. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО:

- Кіберзлочини та правова відповідальність.
- Витік інформації, незаконне збирання даних.
- Судова практика щодо порушення інформаційної безпеки.

2.2.5. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО:

- Загальний регламент захисту даних (GDPR).
- Конвенція про кіберзлочинність.
- Європейські стандарти свободи інформації.

Методи роботи: презентація, аналітичний огляд законодавства, обговорення.

2.3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Кейси для обговорення:

1. Справа про «право бути забутим»

- Чи має особа право вимагати видалення своїх даних з пошукових систем?
- Як врівноважити право на інформацію та захист персональних даних?

2. Хакерська атака на державний орган

- Яка відповідальність за такі дії?

- Які правові механізми для запобігання кіберзлочинам?

3. Заборона певного контенту в соцмережах

- Як співвідносяться право на свободу слова та інформаційна безпека?
- Чи можуть національні закони впливати на міжнародні ІТ-компанії?

3.3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

1. Аналіз законодавства

- Підготувати аналітичний огляд одного з українських законів, пов'язаних з інформаційним правом (наприклад, «Про електронні довірчі послуги» або «Про захист персональних даних»).

2. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Чи є інформаційне право самостійною галуззю?»

- Аргументи «за» і «проти».
- Приклади міжнародних підходів.

3. Аналіз судової практики

- Знайти та проаналізувати рішення суду щодо конфлікту норм інформаційного права та інших галузей (наприклад, щодо балансу свободи слова та національної безпеки).

4. Практичне завдання

- Розробити коротку правову консультацію для громадянина щодо захисту персональних даних у цифровому середовищі.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Розумітимуть місце інформаційного права в системі права України.
  - Зможуть пояснити його взаємозв'язок з іншими галузями права.
  - Навчатися аналізувати правові акти через міжгалузеву призму.
  - Будуть орієнтуватися у практичних аспектах регулювання інформаційних відносин.
-

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 ПРЕДМЕТ, МЕТОД І СИСТЕМА
ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА.
ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з предметом, методом та системою інформаційного права.
- Дослідити особливості інформаційних правовідносин.
- Навчити визначати складові інформаційного права та його методи регулювання.
- Розглянути реальні правові ситуації, пов'язані з інформаційними правовідносинами.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України
- Судові рішення та аналітичні матеріали

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття.

1.2. Актуальність теми:

- Зростання ролі інформаційного права в умовах цифрової трансформації.
- Потреба у належному правовому регулюванні інформаційних відносин.

1.3. Очікувані результати:

- Розуміння основних категорій інформаційного права.
- Навички аналізу предмета, методу та системи інформаційного права.
- Вміння класифікувати інформаційні правовідносини.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ПРЕДМЕТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- Визначення предмета інформаційного права.
- Інформаційні відносини як об'єкт правового регулювання.
- Основні сфери регулювання (захист персональних даних, доступ до інформації, кібербезпека тощо).

Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. МЕТОД ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- Поняття методу правового регулювання.

- Поєднання імперативного (адміністративно-правового) та диспозитивного (цивільно-правового) методів.
- Порівняння методів інформаційного права з методами інших галузей права.

Методи роботи: аналіз норм законодавства, дискусія.

2.3. СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

- Структура інформаційного права:
  - Загальна частина (поняття, принципи, джерела).
  - Особлива частина (галузі інформаційного регулювання).
- Підгалузі інформаційного права:
  - Право на інформацію.
  - Захист інформації та інформаційна безпека.
  - Кіберправо.
  - Правове регулювання цифрових технологій.

2.4. ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ

- Поняття інформаційних правовідносин.
- Суб'єкти та об'єкти інформаційних правовідносин.
- Види інформаційних правовідносин:
  - Правовідносини, пов'язані з доступом до інформації.
  - Правовідносини у сфері захисту персональних даних.
  - Кіберправовідносини.
  - Інтернет-правовідносини (цифрова комунікація, електронна комерція).

Методи роботи: кейс-метод, аналітичний огляд.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Студенти розглядають реальні кейси та шукають правові рішення.

Кейси для обговорення:

1. Запит на доступ до публічної інформації

- Журналіст подав запит на отримання інформації про використання бюджетних коштів, але отримав відмову через «конфіденційність».
- Чи є така відмова правомірною?
- Як можна оскаржити рішення органу влади?

2. Витік персональних даних

- Внаслідок хакерської атаки база даних банку з інформацією про клієнтів стала публічно доступною.
- Яка відповідальність банку?
- Які права мають потерпілі?

3. Наклеп у соціальних мережах

- Відома особа звинуватила компанію у неякісних послугах без доказів, що спричинило фінансові збитки.
- Чи є це порушенням інформаційних правовідносин?
- Як компанія може захистити свою репутацію?

Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

4.1. Підбиття підсумків:

- Що таке предмет і метод інформаційного права?
- Як сформована його система?
- Які особливості інформаційних правовідносин?

5. Завдання для самостійної роботи:

1. Аналіз нормативно-правових актів

- Підготувати огляд одного з законів у сфері інформаційного права (наприклад, «Про захист персональних даних», «Про електронні документи та електронний документообіг»).

2. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Інформаційні правовідносини в умовах цифрової трансформації»

- Як цифровізація змінює інформаційні правовідносини?
- Чи достатньо існуючих правових механізмів для їх регулювання?

3. Практичне завдання: аналіз судової практики

- Знайти рішення суду щодо спорів у сфері інформаційного права (захист персональних даних, доступ до інформації, кіберзлочини).
- Підготувати коротке резюме справи з власним коментарем.

4. Моделювання правової ситуації

- Розробити правову консультацію для підприємства щодо забезпечення захисту інформації в електронних системах.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють предмет, метод і систему інформаційного права.
- Навчаться розрізняти інформаційні правовідносини та їх види.
- Зможуть аналізувати нормативно-правові акти у сфері інформаційного права.
- Опанують навички вирішення юридичних кейсів у цій сфері.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ

ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з видами відповідальності у сфері інформаційних правовідносин.
- Дослідити особливості юридичної відповідальності суб'єктів інформаційного права.
- Навчити аналізувати правові наслідки порушення інформаційного законодавства.
- Розглянути реальні правові ситуації, пов'язані з відповідальністю за порушення інформаційного законодавства.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України
- Судові рішення та аналітичні матеріали

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття.

1.2. Актуальність теми:

- Зростання випадків порушення інформаційного законодавства у цифрову епоху.
- Необхідність забезпечення відповідальності суб'єктів інформаційних правовідносин.

1.3. Очікувані результати:

- Розуміння основних видів відповідальності у сфері інформаційного права.
- Вміння аналізувати правопорушення у сфері інформаційних відносин.
- Навички оцінки судової практики щодо порушення інформаційного законодавства.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ПОНЯТТЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

- Поняття юридичної відповідальності у сфері інформаційного права.
- Правові механізми забезпечення відповідальності.
- Основні принципи відповідальності. Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. ВИДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

- **Цивільно-правова відповідальність:**
  - Відшкодування збитків за незаконне поширення інформації.
  - Захист ділової репутації.
- **Адміністративна відповідальність:**
  - Штрафи за порушення законодавства про захист персональних даних.
  - Санкції за порушення правил доступу до інформації.
- **Кримінальна відповідальність:**
  - Порушення права на конфіденційність інформації.
  - Кіберзлочини та неправомірне використання інформації.
- **Дисциплінарна відповідальність:**
  - Відповідальність посадових осіб за порушення службових обов'язків у сфері інформаційного права. Методи роботи: аналіз норм законодавства, дискусія.

2.3. СПЕЦИФІКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

- Особливості визначення суб'єктного складу порушників.
- Специфіка доказової бази у справах про порушення інформаційного законодавства.
- Відповідальність суб'єктів цифрових платформ. Методи роботи: кейс-метод, аналітичний огляд.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Студенти розглядають реальні кейси та шукають правові рішення.

Кейси для обговорення:

1. **Порушення конфіденційності персональних даних**
  - Співробітник компанії передав особисті дані клієнтів третім особам без їх згоди.
  - Які правові наслідки цього порушення?
  - Як особа може захистити свої права?
2. **Фейкові новини та наклеп**
  - Онлайн-медіа опублікувало неправдиву інформацію про державного службовця.
  - Яка відповідальність за розповсюдження фейкових новин?
  - Як можна оскаржити таку публікацію?
3. **Хакерська атака на державну установу**
  - Кіберзлочинці отримали доступ до урядових баз даних.

- Яка відповідальність за кіберзлочини?
- Які заходи безпеки повинні бути впроваджені?

Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

4.1. Підбиття підсумків:

- Що таке відповідальність у сфері інформаційних правовідносин?
- Які її види існують?
- Як забезпечується відповідальність суб'єктів?

5. Завдання для самостійної роботи:

6. Аналіз нормативно-правових актів

- Підготувати огляд одного з законів у сфері інформаційного права (наприклад, «Про захист персональних даних», «Про доступ до публічної інформації»).

7. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Юридична відповідальність у сфері інформаційного права»

- Чи є законодавство України достатньо ефективним у забезпеченні відповідальності?
- Які виклики існують у правозастосуванні?

8. Практичне завдання: аналіз судової практики

- Знайти рішення суду щодо порушення інформаційного законодавства (наприклад, неправомірне використання персональних даних, кіберзлочини).
- Підготувати коротке резюме справи з власним коментарем.

9. Моделювання правової ситуації

- Розробити правову консультацію для компанії щодо запобігання порушенню інформаційного законодавства.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють основи юридичної відповідальності у сфері інформаційного права.
- Навчаться аналізувати нормативно-правові акти та судову практику.
- Зможуть ідентифікувати правові наслідки порушення інформаційного законодавства.
- Опанують навички розв'язання юридичних кейсів у цій сфері.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.

ВИДИ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ.

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з поняттям публічної інформації та її правовим статусом.
- Дослідити механізми контролю за забезпеченням доступу до публічної інформації.
- Навчити аналізувати нормативно-правові акти у сфері доступу до інформації.
- Розглянути практичні аспекти реалізації права на доступ до інформації.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України
- Судові рішення та аналітичні матеріали

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття.

1.2. Актуальність теми:

- Значення доступу до публічної інформації у демократичному суспільстві.
- Виклики у забезпеченні прозорості та відкритості державних органів.

1.3. Очікувані результати:

- Розуміння основних характеристик публічної інформації.
- Знання механізмів контролю за доступом до публічної інформації.
- Вміння аналізувати законодавчі та судові аспекти у цій сфері.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

- Визначення публічної інформації згідно із законодавством України.
- Основні ознаки публічної інформації:
  - Доступність за запитом або у відкритих джерелах.
  - Обов'язок розпорядників інформації щодо її надання.
  - Винятки щодо доступу (конфіденційна, службова, державна таємниця). Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ

- Закон України «Про доступ до публічної інформації».
- Міжнародні стандарти у сфері свободи інформації (Резолюції ООН, європейські директиви).
- Обмеження доступу до інформації та правові механізми їх застосування. Методи роботи: аналіз законодавчих норм, дискусія.

2.3. ВИДИ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

- **Внутрішній контроль:**
  - Моніторинг дотримання законодавства всередині державних установ.
- **Громадський контроль:**
  - Роль громадянського суспільства та журналістів у контролі за відкритістю інформації.
- **Судовий контроль:**
  - Судова практика щодо оскарження відмови в наданні інформації.
- **Контроль з боку уповноважених органів:**
  - Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
  - Органи прокуратури та інші інституції. Методи роботи: кейс-метод, обговорення судової практики.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Кейси для обговорення:

1. **Відмова у наданні публічної інформації**
  - Громадянин подав запит на отримання інформації про екологічний стан у регіоні, але отримав відмову через «конфіденційність даних».
  - Чи є така відмова правомірною?
  - Як можна оскаржити це рішення?
2. **Закриті дані у державному реєстрі**
  - Підприємець не зміг отримати відомості про власника компанії через зміни у реєстраційній системі.
  - Чи порушує це право на інформацію?
  - Які механізми захисту існують?
3. **Журналістське розслідування та відкритість даних**
  - Журналісти оприлюднили інформацію про можливі корупційні схеми в органах влади.

- Чи є обмеження щодо поширення таких даних?
- Яка відповідальність може настати у разі порушення правил розповсюдження інформації?

Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

4.1. Підбиття підсумків:

- Що таке публічна інформація?
- Які механізми її захисту існують?
- Як забезпечується контроль за дотриманням права на доступ до інформації?

5. Завдання для самостійної роботи:

6. Аналіз нормативно-правових актів

- Ознайомитися з нормами Закону України «Про доступ до публічної інформації».
- Підготувати короткий аналіз основних положень.

7. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Право на доступ до інформації: виклики та перспективи»

- Як забезпечити баланс між відкритістю даних і захистом конфіденційної інформації?
- Які механізми найефективніше працюють у міжнародній практиці?

8. Практичне завдання: аналіз судової практики

- Знайти судові рішення щодо доступу до інформації та проаналізувати його правові наслідки.
- Підготувати власний коментар до справи.

9. Моделювання правової ситуації

- Розробити правову консультацію для журналіста або громадської організації щодо отримання публічної інформації.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють основні характеристики публічної інформації.
- Ознайомляться з видами контролю за забезпеченням доступу до інформації.
- Зможуть аналізувати нормативно-правові акти у сфері інформаційного права.
- Опанують навички оцінки судової практики та вирішення правових кейсів.

Модуль 2. Інформаційна діяльність та інформаційна безпека

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з основами державної політики у сфері інформаційної діяльності.
- Дослідити механізми правового регулювання інформаційної політики держави.
- Навчити аналізувати нормативно-правові акти, що визначають інформаційну політику України.
- Розглянути реальні кейси впровадження державної політики у сфері інформаційної діяльності.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України
- Аналітичні матеріали, судові рішення, звіти органів державної влади

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття. 1.2. Актуальність теми:

- Вплив інформаційної політики на безпеку та розвиток держави.
- Важливість державного регулювання у сфері цифрової трансформації та інформаційної безпеки.

1.3. Очікувані результати:

- Розуміння ключових аспектів державної інформаційної політики.
- Вміння аналізувати нормативно-правові акти у сфері інформаційної діяльності.
- Здатність оцінювати ефективність державної політики у сфері інформації.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

- Визначення державної інформаційної політики.
- Основні принципи:
  - Відкритість та прозорість.
  - Доступ до інформації.

- Захист інформаційної безпеки.
- Баланс між свободою слова та національною безпекою.

Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

- Конституція України (статті, що регулюють інформаційну сферу).
- Закон України «Про інформацію».
- Закон України «Про доступ до публічної інформації».
- Інші нормативно-правові акти (законодавство щодо медіа, кібербезпеки, цифрової трансформації).
- Методи роботи: аналіз законодавчих норм, дискусія.

2.3. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- Інституційні механізми:
  - Органи державної влади (Міністерство цифрової трансформації, Державна служба спеціального зв'язку, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення).
  - Роль громадських організацій та міжнародних партнерів.
- Засоби реалізації:
  - Цифровізація державних послуг.
  - Впровадження стандартів відкритих даних.
  - Інформаційні кампанії та медіаграмотність. Методи роботи: аналітичний огляд, дискусія.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

КЕЙСИ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ:

- 1. Прозорість діяльності державних органів**
    - Чи всі державні органи виконують вимоги щодо відкритого доступу до інформації?
    - Як громадяни можуть контролювати діяльність держави?
  - 2. Кібербезпека як елемент інформаційної політики**
    - Які загрози існують у цифровій сфері?
    - Як держава регулює питання кіберзахисту?
  - 3. Баланс між свободою слова та національною безпекою**
    - Як уникнути цензури при забезпеченні інформаційної безпеки?
    - Які механізми регулювання дезінформації існують в Україні?
- Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

4.1. Підбиття підсумків:

- Що таке державна політика у сфері інформації?
- Як вона реалізується?
- Які виклики існують у цій сфері?

5. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. Аналіз нормативно-правових актів

○ Ознайомитися з основними законами, що регулюють інформаційну політику України.

- Підготувати короткий аналіз одного із законів.

2. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Державна інформаційна політика: виклики та перспективи»

- Які основні проблеми існують у сфері інформаційної політики?
- Які міжнародні практики можна використати в Україні?

3. Практичний аналіз судової практики

○ Дослідити судові рішення, що стосується державної інформаційної політики (наприклад, спори щодо обмеження доступу до інформації, цензури або дезінформації).

- Описати факти справи, правові позиції сторін та рішення суду.

○ Запропонувати власний коментар щодо його відповідності принципам інформаційної політики.\

4. Розробка інформаційної політики для умовної державної установи

○ Визначити основні цілі політики (прозорість, доступність, захист даних, інформаційна безпека).

○ Сформулювати ключові принципи та механізми реалізації (регламенти, обмеження, порядок надання інформації).

○ Підготувати рекомендації для впровадження цієї політики у державному органі.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють основи державної політики у сфері інформації.
- Ознайомляться з ключовими нормативно-правовими актами у цій сфері.
- Навчаться аналізувати ефективність інформаційної політики держави.
- Опанують навички вирішення юридичних кейсів у сфері інформаційного права

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з поняттям та принципами розвитку інформаційного суспільства.
- Дослідити особливості правового регулювання інформаційного суспільства.
- Навчити аналізувати нормативно-правові акти та міжнародні стандарти розвитку інформаційного суспільства.
- Розглянути реальні кейси впровадження цифрових технологій у різних сферах суспільного життя.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України та міжнародних документів
- Аналітичні матеріали, судові рішення, звіти міжнародних організацій

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття.

1.2. Актуальність теми:

- Роль інформаційних технологій у сучасному суспільстві.
  - Виклики та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні.
- 1.3. Очікувані результати:
- Розуміння концепції інформаційного суспільства.
  - Знання міжнародних та національних стандартів у сфері цифрової трансформації.
  - Вміння оцінювати вплив інформаційних технологій на суспільство.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

**2.1. ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

- Визначення інформаційного суспільства.
- Основні характеристики:
  - Високий рівень цифрової грамотності населення.
  - Доступ до інформації як базове право громадян.
  - Інновації та розвиток цифрових технологій.
  - Перехід до електронного врядування та цифрової економіки.

Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

- **Законодавча база України:**
  - Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства».
  - Закон України «Про електронні комунікації».
  - Інші нормативні акти у сфері цифрових технологій та кібербезпеки.
- **Міжнародні стандарти:**
  - Документи ООН та ЄС щодо інформаційного суспільства.
  - Стратегії цифрової трансформації в різних країнах. Методи роботи: аналіз законодавчих норм, дискусія.

2.3. КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

- **Електронне врядування:**
  - Впровадження цифрових державних послуг.
  - Автоматизація процесів управління державою.
- **Цифрова економіка:**
  - Електронна комерція.
  - Роль цифрових валют та фінансових технологій.
- **Медіа та цифрова грамотність:**
  - Захист від дезінформації та маніпуляцій у медіапросторі.
  - Роль освіти у формуванні цифрових навичок громадян.
- **Кібербезпека та захист персональних даних:**
  - Загрози цифрового суспільства та способи їх подолання.
  - Законодавче регулювання захисту даних. Методи роботи: аналітичний огляд, дискусія.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Кейси для обговорення:

1. **Запуск цифрового уряду**
  - Як впровадження електронного врядування змінює взаємодію громадян із державою?
  - Які проблеми можуть виникнути у процесі цифровізації державних послуг?
2. **Цифрова грамотність та маніпуляції у медіа**
  - Як фейкові новини впливають на суспільство?

- Які заходи необхідні для підвищення медіаграмотності населення?

3. Розвиток електронної комерції

- Які основні виклики стоять перед електронною комерцією?
- Як забезпечити захист прав споживачів в умовах цифрової економіки?

Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

4.1. Підбиття підсумків:

- Що таке інформаційне суспільство?
- Які його основні характеристики?
- Як забезпечується правове регулювання цифрової трансформації?

5. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. Аналіз нормативно-правових актів

- Ознайомитися з основними законами України щодо розвитку інформаційного суспільства.
- Підготувати аналіз одного із законів із власними висновками щодо його ефективності.

2. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Інформаційне суспільство: перспективи розвитку»

- Які основні тенденції розвитку інформаційного суспільства?
- Які міжнародні практики можна застосувати в Україні?

3. Практичний аналіз судової практики

- Дослідити судові рішення, що стосується інформаційного суспільства (наприклад, питання конфіденційності, кібербезпеки чи електронного врядування).
- Описати факти справи, правові позиції сторін та рішення суду.
- Запропонувати власний коментар щодо його значення для розвитку інформаційного суспільства.

4. Розробка концепції цифрової трансформації

- Обрати одну зі сфер (освіта, медицина, державне управління, бізнес).
- Запропонувати концепцію цифрової трансформації цієї сфери, визначивши основні виклики та можливі рішення.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють основи розвитку інформаційного суспільства.

- Ознайомляться з ключовими нормативно-правовими актами у цій сфері.
- Навчатися аналізувати ефективність цифрової трансформації.
- Опанують навички вирішення юридичних кейсів у сфері інформаційного права.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. ДЕРЖАВНА ТАЄМНИЦЯ В УКРАЇНІ.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА.

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

Ознайомлення здобувачів вищої освіти з правовими засадами охорони державної таємниці, механізмами забезпечення інформаційної безпеки України, відповідальністю за порушення законодавства у цій сфері, а також розвиток навичок аналізу нормативно-правових актів щодо захисту інформації.

ПЛАН ЗАНЯТТЯ:

- 1. Поняття та правові засади державної таємниці в Україні**
  - Закон України «Про державну таємницю» та його основні положення.
  - Категорії секретної інформації.
  - Державний експерт з питань таємниць.
- 2. Режим секретності та доступ до державної таємниці**
  - Процедура надання та скасування доступу.
  - Гриф секретності: види та порядок встановлення.
  - Відповідальність за розголошення державної таємниці.
- 3. Інформаційна безпека: загальні положення**
  - Поняття інформаційної безпеки та її складові.
  - Основні загрози інформаційній безпеці держави.
  - Політика держави у сфері кібербезпеки.
- 4. Правові механізми захисту інформації**
  - Основні нормативно-правові акти у сфері інформаційної безпеки.
  - Повноваження державних органів (СБУ, РНБО, Держспецзв'язку).
  - Особливості захисту інформації з обмеженим доступом.
- 5. Відповідальність за порушення законодавства у сфері державної таємниці та інформаційної безпеки**

- Адміністративна та кримінальна відповідальність.
- Судова практика щодо злочинів у сфері державної таємниці.

Методи проведення заняття:

- Аналіз нормативно-правових актів.
- Обговорення практичних кейсів.
- Розв'язання ситуаційних завдань.
- Робота в малих групах.

Загальна характеристика інформаційної безпеки

Задача 1. Журналісти газети «Сьогодні» вирішили відвідати судове засідання районного суду у справі громадянина Порохова, обвинуваченого в розкраданні предметів, що мають особливу історичну і художню цінність. Судовий пристав-виконавець нічим не мотивуючи свої дії, не пустив журналістів до залу суду. Які принципи правового регулювання у сфері інформації в цьому випадку були порушені?

Задача 2. Програміст Михайленко кілька років працював на підприємстві з іноземними інвестиціями «НУБІЛОН». Однак при прийомі його на роботу не обговорювалися і не були прописані в трудовому договорі його майнові права на програми, які він розроблятиме. За час трудової діяльності Михайленко розробив ефективну систему автоматизації обліку товарів на підприємстві. Але не задоволений своєю заробітною платою, він звільнився, запропонувавши керівництву підприємства «НУБІЛОН» свої платні послуги зі супроводження та модернізації програмного забезпечення створеної ним системи. Керівництво визнало запитану Михайленко оплату занадто високою і відхилило його пропозицію. Згодом на підприємство «НУБІЛОН» був прийнятий на роботу програміст Зайкін, на якого теж були покладені обов'язки з розвитку та супроводження системи автоматизованого обліку товарів на підприємстві. Зайкін, відчував, що йому не вдасться домогтися бажаної угоди з адміністрацією підприємства, модифікував свою програму, в результаті чого вона припинила нормально функціонувати, а це практично паралізувало всю систему обліку в «НУБІЛОН»

Оцініть ситуацію, що склалася з інформаційно-правової позиції.

Як кваліфікувати дії програміста Михайленко ?

Задача 3. Міжнародна фірма «Нак» купила у правовласника за готівку програмний продукт, який знадобився цій фірмі для розробки власних електронних карт. Програмне забезпечення було встановлено на 25 ЕОМ з метою її використання в автоматизованій інформаційно-правовій системі.

Чи порушила в цьому випадку міжнародна фірма «Нак» інформаційне законодавство? Завдання 1. Проаналізуйте Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Pinto Coelho проти Португалії». Якими критеріями користувався суд для визначення правомірності розкриття інформації?

Система забезпечення інформаційної безпеки

Між ПАТ «ТЕРРА БАНК» та Міжнародною юридичною фірмою «Gide Loyrette Nouel» підписана угода про надання останнім послуг. Керівник ПАТ «ТЕРРА БАНК» Клименко відмовив в наданні копії договору Міжнародній юридичній фірмі «Gide Loyrette Nouel», надавши тільки інформацію, яка, на його думку, стосувалася умов отримання бюджетних коштів та надання відповідних послуг. При цьому як підставу для відмови в наданні копії самого договору Клименко послався на те, що договір може містити також комерційну таємницю та іншу конфіденційну інформацію. Чи слід вважати відмову Клименка в цій ситуації правомірною?

Хід вирішення задачі. Оскільки в договорі йдеться про розпорядження бюджетними коштами, то до нього не може бути обмежений доступ відповідно до ч.5 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації». Якщо Клименко не знав і не повинен знати, чи є певна інформація, яка міститься в договорі конфіденційною, то обов'язок отримувати згоду в особи не виникає, оскільки не зрозуміло, щодо якої саме інформації слід отримувати згоду. Якщо частина інформації у договорі є конфіденційною на підставі закону або визначення її такою юридичною особою, то цю інформацію Клименко повинен закреслити і надати копію договору з відповідними вилученнями. Висновок У цій ситуації відмову Клименка – керівника ПАТ «ТЕРРА БАНК» слід вважати неправомірною.

Задача 2. Національне інформаційне агентство, використовуючи можливості контролю телефонних каналів зв'язку, перешкоджало недержавному підприємству «Пегас» в реалізації його функцій міжнародного інформаційного обміну та пропонувало йому укласти договір на надання послуг у галузі експлуатації каналів зв'язку. Однак умови, на яких пропонувалося укласти цей договір, були для підприємства «Пегас» не вигідні: згідно з умовами договору, воно повинно було передати національному інформаційному агентству за послуги свої майнові права на 25 % акцій. Чи правомірні дії національного агентства з точки зору законодавства щодо міжнародного інформаційного обміну? **Задача 3.** Комерційний банк «Укрсоцбанк» уклав договір з юридичною фірмою «Nactua» про впровадження в своєму юридичному відділі найсучасніших

інформаційних систем «Банківське право» і «Правові основи роботи з цінними паперами». Юридична фірма встановила в банку названі системи, отримала обумовлену винагороду і, попередивши банк про конфіденційність отриманих ним відомостей про системи, приступила до виконання нового замовлення. Президент банку «Укрсоцбанк» Сміян вирішив зробити приємне своєму колезі голові правління банку «Юст» Шахову, і одного разу передав його ІТ-спеціалістам всю інформацію про нові системи. Дізнавшись про це, генеральний директор юридичної фірми «Nactua» Безсонов подав позов до суду на банк «Укрсоцбанк» і зажадав відшкодування фірмі заподіяної шкоди за розголошення конфіденційних відомостей. Які норми інформаційного законодавства були порушені і яке рішення має прийняти суд ?

Завдання 1. Проаналізуйте Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Aditions Pion проти Франції». Який підхід застосований судом для визначення правомірності обмеження поширення інформації. Чи може аналогічний підхід застосовуватися і до обмеження доступу до інформації?

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати Закон України «Про державну таємницю» та підготувати короткий огляд його ключових положень.
2. Дослідити один із реальних судових кейсів щодо порушення режиму секретності та сформулювати висновки щодо правозастосовної практики.
3. Підготувати коротке есе (1-2 сторінки) на тему «Інформаційна безпека держави в умовах цифрової трансформації».

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9.ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

МЕТА ЗАНЯТТЯ:

- Ознайомити студентів з видами юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інформаційних відносин.
- Дослідити правові наслідки порушення законодавства у сфері інформації.
- Навчити аналізувати нормативно-правові акти та судову практику щодо відповідальності за правопорушення у сфері інформаційних відносин.

- Розглянути реальні кейси правопорушень та способи їх юридичного врегулювання.

ОБЛАДНАННЯ:

- Презентація
- Витяги з законодавства України
- Судові рішення та аналітичні матеріали

СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

1. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1.1. Організаційний момент: перевірка присутніх, оголошення теми та мети заняття.

1.2. Актуальність теми:

- Зростання кількості інформаційних правопорушень у цифрову епоху.
- Важливість захисту інформаційних прав та відповідальності за їх порушення.

1.3. Очікувані результати:

- Розуміння основних видів юридичної відповідальності у сфері інформаційних відносин.
- Вміння аналізувати правопорушення та їх правові наслідки.
- Навички оцінки судової практики щодо інформаційних правопорушень.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

2.1. ПОНЯТТЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

- Поняття юридичної відповідальності.
- Особливості правового регулювання відповідальності у сфері інформації.
- Вплив цифрової трансформації на юридичну відповідальність. Методи роботи: коротка лекція, обговорення.

2.2. ВИДИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

- **Цивільно-правова відповідальність:**
  - Відшкодування шкоди за незаконне поширення інформації.
  - Захист честі, гідності та ділової репутації.
- **Адміністративна відповідальність:**
  - Порушення законодавства про доступ до публічної інформації.
  - Штрафи за недотримання норм про захист персональних даних.
- **Кримінальна відповідальність:**
  - Незаконне збирання, використання, розповсюдження конфіденційної інформації.
  - Кіберзлочини та хакерські атаки.

- **Дисциплінарна відповідальність:**
  - порушення працівниками правил роботи з інформацією.
  - неналежне виконання службових обов'язків у сфері інформаційної безпеки. Методи роботи: аналіз норм законодавства, дискусія.

2.3. СУДОВА ПРАКТИКА ТА РЕАЛЬНІ ПРИКЛАДИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

- Аналіз судових рішень щодо порушення інформаційного законодавства.
- Приклади відповідальності юридичних та фізичних осіб за порушення інформаційних прав.
- Обговорення практичних ситуацій. Методи роботи: кейс-метод, аналітичний огляд.

3. ОБГОВОРЕННЯ ПРАКТИЧНИХ СИТУАЦІЙ (ДИСКУСІЯ)

Кейси для обговорення:

1. **Незаконне розповсюдження персональних даних**
  - Компанія розкрила персональні дані своїх клієнтів без їх згоди.
  - Яка відповідальність передбачена законом?
  - Як клієнти можуть захистити свої права?
2. **Фейкові новини та маніпуляція інформацією**
  - Інтернет-видання опублікувало неправдиву інформацію про державного службовця.
  - Які заходи можна вжити для притягнення винних до відповідальності?
  - Чи є баланс між свободою слова та захистом репутації?
3. **Кіберзлочинність та відповідальність**
  - Хакер отримав доступ до бази даних державного органу.
  - Які санкції можуть бути застосовані?
  - Які заходи безпеки слід впроваджувати для запобігання подібним злочинам?

Формат: робота в групах, обговорення, презентація висновків.

4. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА 4.1. Підбиття підсумків:

- Які види відповідальності існують у сфері інформаційних відносин?
- Як вони застосовуються на практиці?
- Які механізми захисту прав існують?

5. ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ:

1. **Аналіз нормативно-правових актів**

- Ознайомитися з основними законами, що регулюють юридичну відповідальність у сфері інформації.
  - Підготувати аналіз одного із законів із власними висновками щодо його ефективності.
- 2. Підготовка есе (2-3 сторінки) на тему «Юридична відповідальність за порушення інформаційних прав»**
- Які виклики існують у правозастосуванні?
  - Чи достатньо законодавчих механізмів для боротьби з інформаційними правопорушеннями?
- 3. Практичний аналіз судової практики**
- Дослідити судові рішення щодо інформаційного правопорушення (наприклад, незаконний доступ до інформації, наклеп, кіберзлочини).
  - Описати факти справи, правові позиції сторін та рішення суду.
  - Запропонувати власний коментар щодо його значення для правозастосування.
- 4. Розробка рекомендацій щодо вдосконалення інформаційного законодавства**
- Визначити основні прогалини у сфері юридичної відповідальності.
  - Запропонувати законодавчі зміни для підвищення ефективності захисту інформаційних прав.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ:

Після заняття студенти:

- Зрозуміють основи юридичної відповідальності у сфері інформаційних відносин.
- Ознайомляться з ключовими нормативно-правовими актами у цій сфері.
- Навчаться аналізувати судову практику та законодавство.
- Опанують навички розв'язання юридичних кейсів щодо інформаційних правопорушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні рекомендовані джерела:

1. **Конституція України.** // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. **Закон України "Про інформацію"** від 02.10.1992 р. № 2657-XII (зі змінами та доповненнями).
3. **Закон України "Про доступ до публічної інформації"** від 13.01.2011 р. № 2939-VI.
4. **Закон України "Про захист персональних даних"** від 01.06.2010 р. № 2297-VI.
5. **Закон України "Про електронні комунікації"** від 16.12.2020 р. № 1089-IX.
6. **Закон України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України"** від 05.10.2017 р. № 2163-VIII.
7. **Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг"** від 22.05.2003 р. № 851-IV.
8. **Кримінальний кодекс України** (розділи щодо відповідальності за кіберзлочини та порушення інформаційного законодавства).
9. **Кодекс України про адміністративні правопорушення** (статті щодо відповідальності у сфері інформаційного права).
10. **Цивільний кодекс України** (норми щодо захисту честі, гідності та ділової репутації, відшкодування шкоди за незаконне поширення інформації).

Додаткові рекомендовані джерела:

1. **Міжнародні стандарти у сфері інформаційного права:**
  - Загальна декларація прав людини (ООН, 1948) – статті щодо свободи інформації.
  - Конвенція Ради Європи "Про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних" (1981 р.).
  - Регламент ЄС 2016/679 (GDPR) – Загальний регламент про захист персональних даних.
  - Директива ЄС "Про електронну комерцію" (2000/31/ЄС).
2. **Постанови та рішення Верховного Суду України щодо інформаційних правопорушень.**

3. Наукові праці та підручники:

- Швець Д. А. "Інформаційне право України" – навчальний посібник. – Київ: Юрінком Інтер, 2020.
- Баранов О. І. "Правові основи інформаційного суспільства". – Харків: Право, 2021.
- Гарасимів Т. В. "Правове регулювання цифрових технологій". – Львів: ЛНУ, 2022.
- Сосонська О. В. "Кібербезпека та інформаційне право". – Одеса: Фенікс, 2023.

4. Аналітичні звіти та публікації міжнародних організацій:

- Звіти Ради Європи щодо свободи слова та доступу до інформації.
- Дослідження ЮНЕСКО про цифрову грамотність та інформаційну безпеку.
- Аналітичні матеріали Європейської Комісії щодо регулювання цифрового простору.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України (<http://zakon.rada.gov.ua>) – база законодавства України.
2. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради з прав людини (<https://ombudsman.gov.ua>) – питання захисту персональних даних.
3. Портал "Дія" (<https://diia.gov.ua>) – цифрові послуги та електронне врядування в Україні.
4. Офіційний сайт Ради Європи (<https://www.coe.int>) – матеріали щодо прав людини та інформаційної безпеки.
5. Офіційний сайт Європейської Комісії (<https://ec.europa.eu>) – цифрове законодавство ЄС та рекомендації у сфері інформаційного права.

Навчальне видання

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та
заочної форм навчання**

Автори-укладачі:
БРУЛЕВИЧ Володимир Віталійович

Формат 60x84/16 Гарнітура Time New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
ум. друк. арк 2,125
Тираж 25 пр.
Державний біотехнологічний університет
б1002, м. Харків, вул. Алчевських ,44